

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ: 1η, 2η και 6η

Ενότητες Αναλυτικού Προγράμματος:

(α) Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και οι άμεσες επιπτώσεις του (1914–1920), (β) Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (1917–1918): Ο Εθνικός Διχασμός (1915–1917) και οι μεταπολεμικές ρυθμίσεις (1919–1920)

Διάρκεια εξέτασης: **90** λεπτά

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (20 Μονάδες)

A1. Κάθε στοιχείο της Στήλης Α αντιστοιχεί με ένα στοιχείο της Στήλης Β. Να γράψετε στα φύλλα εξέτασής σας τους αριθμούς της Στήλης Α και δίπλα από τον κάθε αριθμό το γράμμα της Στήλης Β που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη Στήλη Α περισεύει ένα (1) στοιχείο.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Κλεμανσό	α. «14 σημεία»
2. Κεντρικές Δυνάμεις	β. Εθνικιστικό κίνημα
3. Ουίλσον	γ. Συνέδριο Ειρήνης
4. Διάλυση Αυστροουγγαρίας	δ. Συνθήκη του Σαιν Ζερμαίν
5. Αντιβενιζελικοί	ε. Τριπλή Συμμαχία
6. Μουσταφά Κεμάλ	
7. Χάρι Τρούμαν	

(5 x 2 = 10 μονάδες)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση τη λέξη «σωστό» ή «λάθος».

- α. Μετά τη λήξη του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, ένας από τους στόχους των νικητριών δυνάμεων ήταν η χάραξη νέων συνόρων στη Δυτική Ευρώπη.
- β. Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος είχε ως συνέπεια, μεταξύ άλλων, την εξασθένιση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.
- γ. Όταν η Οθωμανική Αυτοκρατορία τάχθηκε με το μέρος της Γερμανίας το 1914, η Κύπρος προσαρτήθηκε από τη Βρετανία.
- δ. Η αφορμή για την κήρυξη του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου δόθηκε όταν τα γερμανικά στρατεύματα εισέβαλαν στη Γαλλία.

ε. Η Ελλάδα κατόρθωσε να ανακάμψει, στο εσωτερικό της χώρας, αμέσως μετά τη λήξη της κρίσης του Εθνικού Διχασμού.

(5 x 2 = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (45 Μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Κοινωνία των Εθνών

(ορισμός, χρονικό πλαίσιο ίδρυσης, τρεις [3] επιδιώξεις, δύο [2] λόγοι κατάρρευσης)

(8 μονάδες)

β. Προσφορά της Κύπρου στην Ελλάδα από τη Βρετανία

(χρονικό πλαίσιο, στόχος Βρετανίας, στάση Ελλάδας)

(7 μονάδες)

B2. Σε κείμενο έκτασης 150–180 λέξεων, να παρουσιάσετε τις εξελίξεις στην Ελλάδα από τον Μάιο του 1916 έως και την εκθρόνιση του Κωνσταντίνου το 1917. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω όροι/έννοιες:

βουλγαρική απειλή, επέμβαση Μεγάλων Δυνάμεων, Επίστρατοι, Αμυνίτες, κίνημα Εθνικής Άμυνας, Νοεμβριανά

(15 μονάδες)

B3. Σε κείμενο έκτασης 180-200 λέξεων, να αναλύσετε τα αίτια που οδήγησαν στην έκρηξη του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου και να αναφέρετε ποιο, κατά τη γνώμη σας, ήταν το σημαντικότερο, αιτιολογώντας την απάντησή σας.

(15 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Γ1.

(15 μονάδες)

I. Α΄ Υπόμνημα του Ελευθέριου Βενιζέλου προς τον βασιλιά Κωνσταντίνο (11/24 Ιανουαρίου 1915).

Μέχρι σήμερα η πολιτική μας αφορούσε στην ουδετερότητα [...]. Αλλά ήδη καλούμαστε να συμμετάσχουμε στον πόλεμο [...] με ανταλλάγματα τα οποία, αφού πραγματοποιηθούν, θα δημιουργήσουν μια μεγάλη και ισχυρή Ελλάδα, τέτοια την οποία ούτε και οι πιο αισιόδοξοι δεν θα μπορούσαν να φανταστούν, ακόμη και πριν λίγα χρόνια [...]. Για να πετύχουμε αυτά τα μεγάλα ανταλλάγματα θα πρέπει να αντιμετωπιστούν πολλοί και μεγάλοι κίνδυνοι. Αλλά μετά από μακρά και βαθιά μελέτη του ζητήματος καταλήγω στην άποψη ότι τους κινδύνους αυτούς οφείλομε να τους αντιμετωπίσουμε. Εάν επιτρέψουμε να ηττηθεί η Σερβία από τη νέα αυστρογερμανική εισβολή δεν υπάρχει καμιά εγγύηση ότι τα αυστρογερμανικά στρατεύματα θα σταματήσουν πριν τα μακεδονικά μας σύνορα και δεν θα φτάσουν μέχρι τη Θεσσαλονίκη. [...] Γι' αυτό κρίνω απόλυτα επιβεβλημένη τη συμμετοχή μας στον πόλεμο

[...]. Απέναντι στους κινδύνους [...] υπάρχει η βάσιμη προσδοκία να σώσουμε το μεγαλύτερο μέρος του ελληνισμού της Τουρκίας και να δημιουργήσουμε μια μεγάλη και ισχυρή Ελλάδα.

Τάσος Μιχαλακάς, επιμ., Βίβλος Ελευθερίου Βενιζέλου, Η ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδας, τόμος Γ', Ιστορικά Εκδόσεις, Αθήνα 1964

II. Η θέση του βασιλιά Κωνσταντίνου για τη στάση της Ελλάδας.

Για τον Κωνσταντίνο ο πόλεμος σε στρατιωτικό επίπεδο είχε πλέον κριθεί. Η γερμανική νίκη ήταν πλέον σίγουρη. Δεν μπορούσε πια κανείς να υποστηρίξει το αντίθετο. Εξάλλου οι επιστήμες και η ίδια η χημεία είχαν αληθινά αναπτυχθεί στη Γερμανία. Και έπρεπε από στιγμή σε στιγμή να αναμένουμε και νέες ανακαλύψεις οι οποίες θα επιτάχυναν την ήττα των εχθρών της. Είχε πει πολλά [ο Κωνσταντίνος] και όταν θεώρησα ότι τελείωσε τόλμησα με ευλάβεια να του πω: «Μα δεν κρατάτε, Μεγαλειότατε, και καμιά πισινή, μήπως και δεν νικήσει η Γερμανία;». Με ύφος ζωηρό, αν όχι απότομο, και κουνώντας το χέρι [μου αποκρίθηκε]: «Να σου πω, εγώ εσάς τους πολιτικούς, έχω κάθε λόγο να σας εκτιμώ, [...] αλλά πρέπει να προσθέσω ότι όλοι σας από στρατιωτικά δεν σκαμπάζετε τίποτα. Και γι' αυτό τα στρατιωτικά τα κρατώ στα χέρια μου και δεν τα δίνω σε κανένα ούτε στο Βενιζέλο σου και πήγαινε να του το πεις».

Κωνσταντίνος Ζαβιτζιάνος, Αι αναμνήσεις του εκ της ιστορικής διαφωνίας βασιλέως Κωνσταντίνου και Ελευθέριου Βενιζέλου όπως την έζησε (1914-1922), τόμος Α', Αθήνα 1946, σ. 81-82

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να εντοπίσετε στα κείμενα I και II δύο (2) επιχειρήματα τα οποία προβάλλει ξεχωριστά ο Βενιζέλος και ο Κωνσταντίνος, για να υποστηρίξουν τις θέσεις τους, ως προς τη συμμετοχή της Ελλάδας στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, και να ερμηνεύσετε την πολιτική τους στάση.

(8 μονάδες)

β. Ο Βενιζέλος, κατά τη σύγκρουσή του με τον Κωνσταντίνο, παραιτήθηκε από την κυβέρνηση, εντός του 1915, δύο φορές. Να αξιολογήσετε την ενέργειά του αυτή.

(2 μονάδες)

γ. Να αναφέρετε τις συνθήκες ειρήνης που σφράγισαν το τέλος του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, σε σχέση με την Ελλάδα, και τα εδαφικά κέρδη που αποκόμισε η Ελλάδα με καθεμιά από αυτές.

(5 μονάδες)

Γ2.

(10 μονάδες)

I. Ο «πόλεμος των χαρακωμάτων»

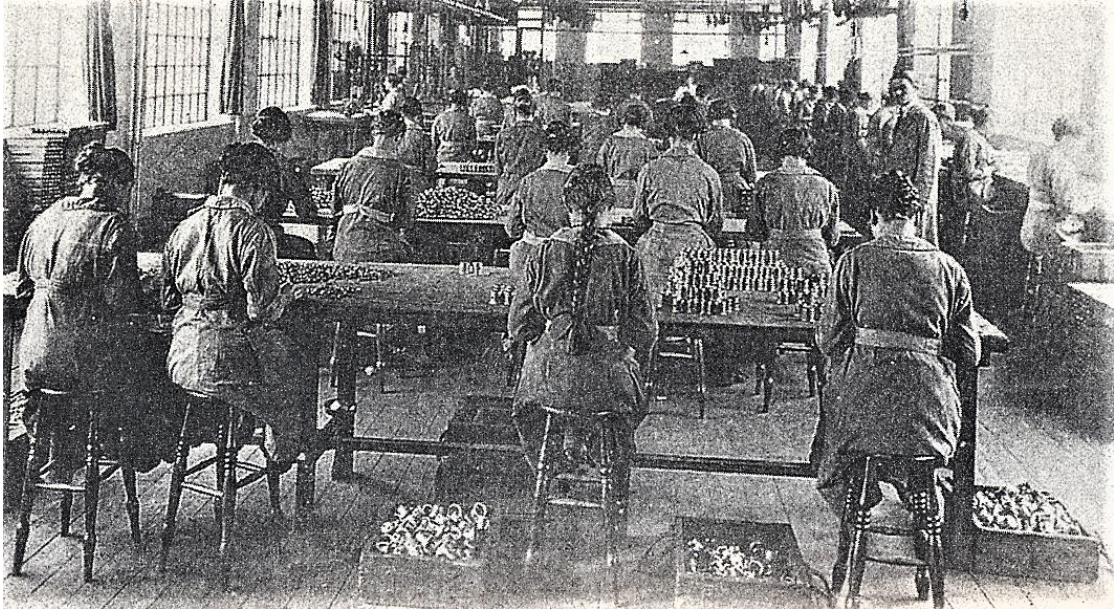
Το αίσθημα της τρωτότητας που δημιουργούσε αυτή η κατάσταση ήταν σχεδόν σίγουρα η πιο ανυπόφορη πνευματική δοκιμασία που επέβαλε ο πόλεμος. Όπως το έθεσε μια γαλλική εφημερίδα των χαρακωμάτων (η *Le Saucisse*):

Δεν υπάρχει τίποτα πιο τρομακτικό στον πόλεμο από το να σε βομβαρδίζουν. Είναι μια μορφή βασανιστηρίου, το τέλος του οποίου ο στρατιώτης δεν μπορεί να το δει. Ξαφνικά

φοβάται πως μπορεί να θαφτεί ζωντανός... Ζει μια ωμή αγωνία... Ο άνθρωπος μένει στην τρύπα του αβοήθητος, περιμένοντας με απελπισία, ελπίζοντας σε ένα θαύμα...

Niall Ferguson, *Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, Στρατιωτική, Διπλωματική, Οικονομική και Κοινωνική Ιστορία 1914-1918*, τόμος 2, Εκδόσεις Ιωλκός, Αθήνα 2006, σ. 617

II. Εργοστάσιο παραγωγής πολεμικού υλικού στη Βρετανία κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

Πηγή: Niall Ferguson, *Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, Στρατιωτική, διπλωματική, οικονομική και κοινωνική ιστορία 1914-1918*, τόμος 1, Εκδόσεις Ιωλκός, Αθήνα 2006, σ. 342

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και παρατηρήσετε την πιο πάνω φωτογραφία, αξιοποιώντας παράλληλα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. «Ο άνθρωπος μένει στην τρύπα του αβοήθητος, περιμένοντας με απελπισία, ελπίζοντας σε ένα θαύμα...» (παράθεμα I). Να εξηγήσετε το νόημα της φράσης «πόλεμος των χαρακωμάτων» και πώς αυτός συνέβαλε στη διάλυση του αρχικού ενθουσιασμού που διέκρινε τους νέους που έφευγαν για το μέτωπο.

(6 μονάδες)

β. Να σχολιάσετε την πιο πάνω φωτογραφία, ως προς το εργατικό δυναμικό, και να αναφέρετε τέσσερα (4) τεχνολογικά μέσα ή προϊόντα της πολεμικής βιομηχανίας που χρησιμοποιήθηκαν στη διεξαγωγή του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

(4 μονάδες)

Γ3.

(10 μονάδες)

[...] Στο τέλος οι Σύμμαχοι ξηλάσπωσαν. Τα πράγματα που έπαιξαν κύριο ρόλο ήταν: η αριθμητική υπεροχή σε ανθρώπινο δυναμικό (κυρίως ύστερα από την άφιξη των Αμερικανών), ο σχεδόν ανεξάντλητος πλούτος της Βρετανικής Αυτοκρατορίας και των

ΗΠΑ, η κυριαρχία στις θάλασσες, την οποία ποτέ δεν έχασε το βρετανικό Βασιλικό Ναυτικό. [...] Καθώς κυλούσαν τα χρόνια του πολέμου, ο αποκλεισμός που πέτυχαν οι Σύμμαχοι έφερνε σταδιακά έλλειψη τροφίμων και πρώτων υλών για τις Κεντρικές Αυτοκρατορίες. Από την άλλη πλευρά, οι συμμαχικοί στόλοι μπορούσαν και πραγματικά εξασφάλισαν για τη Βρετανία εφοδιασμό σε είδη πρώτης ανάγκης. Επίσης, εξασφάλιζαν τη μεταφορά στρατευμάτων στα σημεία κρίσιμων επιχειρήσεων [...]. Από γερμανική πλευρά, τα μεγάλα λάθη που κόστισαν πολύ ήταν: η εισβολή στο Βέλγιο (παραβίαση της ουδετερότητας, πρόκληση για τη Βρετανία) και ο απεριόριστος υποβρυχιακός πόλεμος (που προκάλεσε επέμβαση των ΗΠΑ). [...] Το πρώτο προκάλεσε την ηθική συνείδηση του κόσμου [...], το δεύτερο ενίσχυσε την παγκόσμια απέχθεια για το γερμανικό μιλιταρισμό...

Denis Richards, *Ιστορία της Σύγχρονης Ευρώπης, 1789-2000*,
Εκδόσεις Παπαδήμα, Αθήνα 2001, σ. 454

Αφού μελετήσετε το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να αναφέρετε πέντε (5) παράγοντες, σύμφωνα με τον συγγραφέα του πιο πάνω κειμένου, οι οποίοι συνέβαλαν, από την πλευρά των Συμμάχων, στην τελική επικράτησή τους στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

(5 μονάδες)

β. Να εξηγήσετε με ποια συνθήκη τελείωσε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ανάμεσα στη Γερμανία και τις νικήτριες δυνάμεις και με ποιον τρόπο διαφάνηκε έμπρακτα, μέσα από αυτήν, η «παγκόσμια απέχθεια για το γερμανικό μιλιταρισμό».

(5 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

Αντιστοίχιση των ερωτημάτων με τους Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

A1.

Ενότητα: Το Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920)

Δ.Ε. 1: Να αξιολογούν τους στόχους του Συνεδρίου Ειρήνης των Παρισίων και να αναφέρουν τους βασικότερους όρους της Συνθήκης των Βερσαλλιών.

Ενότητα: Οι ανταγωνισμοί των Μεγάλων Δυνάμεων (1870-1914)

Δ.Ε. 2: Να ορίζουν γεωγραφικά και να αναφέρουν τα αντιμαχόμενα στρατόπεδα και τις διμερείς συμμαχίες που διαμορφώνονται στις παραμονές του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

Ενότητα: Η διεξαγωγή και η έκβαση του Πολέμου (1914-1918)

Δ.Ε. 5: Να αξιολογούν την έκβαση και τις συνέπειες του Πολέμου.

Ενότητα: Το Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920)

Δ.Ε. 2: Να σχολιάζουν τις βασικές Συνθήκες ειρήνης που υπογράφηκαν με τις ηττημένες δυνάμεις και τους όρους των Συνθηκών που ευνοούσαν την Ελλάδα.

Ενότητα: Το Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920)

Δ.Ε. 3: Να αξιολογούν τις συνέπειες των Συνθηκών ειρήνης του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

A2.

Ενότητα: Το Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920)

Δ.Ε. 1: Να αξιολογούν τους στόχους του Συνεδρίου Ειρήνης των Παρισίων και να αναφέρουν τους βασικότερους όρους της Συνθήκης των Βερσαλλιών.

Ενότητα: Το Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920)

Δ.Ε. 3: Να αξιολογούν τις συνέπειες των Συνθηκών ειρήνης του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

Ενότητα: Η διεξαγωγή και η έκβαση του Πολέμου (1914-1918)

Δ.Ε. 1: Να αναφέρουν την τελική διαμόρφωση των δύο αντίπαλων συνασπισμών του Πολέμου κατά τη φάση της γενίκευσής του.

Ενότητα: Η Κύπρος κατά την πρώτη περίοδο της Αγγλοκρατίας (1878-1925)

Δ.Ε. 1: Να διασυνδέουν τη μετάβαση από την Οθωμανοκρατία στην Αγγλοκρατία (1878), την οριστική προσάρτηση της Κύπρου στην Αγγλία (1914) και τη μετατροπή της σε *αποικία του Στέμματος* (1925) με τα διαπλεκόμενα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων.

Ενότητα: Οι ανταγωνισμοί των Μεγάλων Δυνάμεων (1870-1914)

Δ.Ε. 1: Να σχολιάζουν τα αίτια του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου

Ενότητα: Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Δ.Ε. 2: Να σχολιάζουν τις συνθήκες εκδήλωσης, τα βασικότερα γεγονότα και τις συνέπειες που είχε για την κοινωνία, αλλά και για την εξωτερική πολιτική της χώρας, ο Εθνικός Διχασμός.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

B1.

α. Ενότητα: Το Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920)

Δ.Ε. 1: Να αξιολογούν τους στόχους του Συνεδρίου Ειρήνης των Παρισίων και να αναφέρουν τους βασικότερους όρους της Συνθήκης των Βερσαλλιών.

β. Ενότητα: Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Δ.Ε. 5: Να αξιολογούν τις συνέπειες του Εθνικού Διχασμού για το εθνικό ζήτημα της Κύπρου.

γ. Ενότητα: Η Κύπρος κατά την πρώτη περίοδο της Αγγλοκρατίας (1878-1925)

Δ.Ε. 1: Να διασυνδέουν τη μετάβαση από την Οθωμανοκρατία στην Αγγλοκρατία (1878), την οριστική προσάρτηση της Κύπρου στην Αγγλία (1914) και τη μετατροπή της σε αποικία του Στέμματος (1925) με τα διαπλεκόμενα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων.

B2.

Ενότητα: Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Δ.Ε. 2: Να σχολιάζουν τις συνθήκες εκδήλωσης, τα βασικότερα γεγονότα και τις συνέπειες που είχε για την κοινωνία, αλλά και για την εξωτερική πολιτική της χώρας, ο Εθνικός Διχασμός.

Δ.Ε. 4: Να περιγράφουν τις συνθήκες της εισόδου της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

B3.

Ενότητα: Οι ανταγωνισμοί των Μεγάλων Δυνάμεων (1870-1914)

Δ.Ε. 1: Να σχολιάζουν τα αίτια του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Γ1.

α. Ενότητα: Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Δ.Ε. 2: Να σχολιάζουν τις συνθήκες εκδήλωσης, τα βασικότερα γεγονότα και τις συνέπειες που είχε για την κοινωνία, αλλά και για την εξωτερική πολιτική της χώρας, ο Εθνικός Διχασμός.

β. Ενότητα: Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Δ.Ε. 2: Να σχολιάζουν τις συνθήκες εκδήλωσης, τα βασικότερα γεγονότα και τις συνέπειες που είχε για την κοινωνία, αλλά και για την εξωτερική πολιτική της χώρας, ο Εθνικός Διχασμός.

γ. Ενότητα: Το Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920)

Δ.Ε. 2: Να σχολιάζουν τις βασικές Συνθήκες ειρήνης που υπογράφηκαν με τις ηττημένες δυνάμεις και τους όρους των Συνθηκών που ευνοούσαν την Ελλάδα.

Γ2.

α. Ενότητα: Η διεξαγωγή και η έκβαση του Πολέμου (1914-1918)

Δ.Ε. 3: Να ορίζουν γεωγραφικά τα κυριότερα μέτωπα και τις κυριότερες φάσεις του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

Δ.Ε. 4: Να κατανοούν τους ιστορικούς όρους που αφορούν στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο καθώς και τα νέα μέσα που χρησιμοποιούν οι εμπόλεμοι.

β. Ενότητα: Η διεξαγωγή και η έκβαση του Πολέμου (1914-1918)

Δ.Ε. 4: Να κατανοούν τους ιστορικούς όρους που αφορούν στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο καθώς και τα νέα μέσα που χρησιμοποιούν οι εμπόλεμοι.

Γ3.

Ενότητα: Η διεξαγωγή και η έκβαση του Πολέμου (1914-1918)

Δ.Ε. 1: Να αναφέρουν την τελική διαμόρφωση των δύο αντίπαλων συνασπισμών του Πολέμου κατά τη φάση της γενίκευσής του.

Δ.Ε. 3: Να ορίζουν γεωγραφικά τα κυριότερα μέτωπα και τις κυριότερες φάσεις του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου.

Ενότητα: Το Συνέδριο Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920)

Δ.Ε. 1: Να αξιολογούν τους στόχους του Συνεδρίου Ειρήνης των Παρισίων και να αναφέρουν τους βασικότερους όρους της Συνθήκης των Βερσαλλιών.